

HRVATSKI

Godina XX, broj 9

4. ožujka 2010.

cijena 100 Ft

Čuvari običaja branja rozmarina u Gornjem Četaru

Foto: Tímea Horvat

Komentar

Nitko nije neovisan, svi mi ovisimo jedni o drugima

Naša je zajednica ove godine pred velikim izazovima. Najprije nas ujesen očekuje kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj, a zatim i izbori za mjesne manjinske samouprave, za koje popis birača počinje već u svibnju ove godine. Predstojeće razdoblje moramo iskoristiti za mobiliziranje hrvatske zajednice da se upiše u biračko tijelo, jednako tako za registriranje članstva Saveza kako bismo rad naše krovne udruge napokon stavili u pravne okvire, kako bismo osigurali demokratsko ustrojstvo biranih tijela, a što je još važnije, da se na novim temeljima izbori za bolji položaj krovnih civilnih udruga, te da se poradi na aktiviranju članstva i ostvarivanju planova za budućnost. Tim više jer se ujesen ove godine održavaju i izbori za mjesne manjinske samouprave, a zatim i za državnu samoupravu. Stoga Savez Hrvata u Mađarskoj, kao najveća i trenutno jedina udruga koja ima svoje predstavnike u Skupštini HDS-a, mora imati svoj vlastiti program, čime će voditi izborni promidžbu, a zatim preko svojih predstavnika raditi i na njegovu ostvarivanju. Savez kao civilna udruga, a Hrvatska državna samouprava kao političko tijelo jesu druge razine, ali se one u prije navedenome smislu nadograđuju jedna na drugu. Niti se krovna civilna udruga, koja postavlja državnu listu kandidata, nakon izbora treba povući niti se Skupština i njezini članovi, izabrani u Savezovim bojama, mogu odreći hrvatske krovne udruge. O tome se mora voditi briga jer u protivnom se postavlja pitanje koga i što zastupaju kandidati Saveza Hrvata u Mađarskoj, nakon što su birani u mjesna i državna vijeća hrvatskih samouprava. U najmanju ruku mora postojati suradnja iako svako tijelo može i mora raditi autonomno. Jer nitko nije neovisan, svi mi ovisimo jedni o drugima.

Predstoji nam mnogo posla, zato je potrebno voditi računa o tome kako se svaki izbor u predstavnička tijela gradi odozdo, što je najdemokratskiji način. Od registracije birača do postavljanja kandidata, i samih izbora. Ali jednako tako izabrani kandidati moraju skrbiti o udruzi koja ih je kandidirala, kao i o svojem biračkom tijelu koje ih je izabralo. Novi su izbori, nove mogućnosti za sljedeće četiri godine. Osim toga iduće, 2011-e, godine održava se i popis pučanstva, koji nikako ne smijemo olako shvatiti. Jer unatoč tome koliko su ovi podaci vjerodostojni ili nisu, oni ipak imaju svoju težinu.

S. B.

„Glasnikov tjedan“

Pri rješenju bunjevačkog pitanja, kako donosi portal Radio Subotica, predstavnici nekoliko hrvatskih ustanova iz Vojvodine sastali su se u Baji s predstavnicima Hrvatske državne samouprave i manjinskih samouprava bunjevačkih sela iz Bajskog trokuta u Republici Mađarskoj. Neposredan povod za sastanak bilo je aktualiziranje „bunjevačkog pitanja“ te dogovaranje kulturnih, obrazovnih i znanstvenih projekata kao odgovor na pokušaj dijeljenja hrvatskoga nacionalnog bića u Mađarskoj. „Aktualiziranje statusa bunjevačke manjine u Mađarskoj ima političku pozadinu i ne potječe iz tamošnje hrvatske manjinske zajednice, ističe predsjednik Hrvatskog akademskog društva Slaven Bačić, dodajući kako su neposredan povod za to predstojeći lokalni izbori najesen. Otvaranjem bunjevačkog pitanja mogle bi se stvoriti bunjevačke mjesne samouprave, čime bi se uvela dodatna pometnja u bunjevačkim selima. Zajednički smo konstatali da je to pitanje uvezeno iz Srbije i da ga vode konzervativne srpske elite. Ono što se događa u Mađarskoj, zapravo je samo refleks onoga što se pokušava uraditi i u Subotici. Hrvatska državna samouprava već je poduzela neke konkretne pravne mjere, tako da se to pitanje (točnije žalba) nalazi pred Ustavnim sudom. Materijal će pregledati i Akademija znanosti i Mađarski parlament.

Cilj zapravo nije stvoriti nekakvu novu manjinu, nego denacionalizirati i oslabiti hrvatsku manjinsku zajednicu. Na taj bi se način ostvarivali određeni ciljevi. Interesa u tome imaju i neki konzervativni mađarski krugovi” – kaže Bačić.

Ovih me dana ponovno iznenaduju kazalištarci iz Petrovoga Sela i Hrvatskoga Židana. U Mađarskoj tek u ova dva naselja djeluju amaterska kazališna društva koja neprekinuto, iz godine u godinu na scenu postavljaju neki kazališni komad, najčešće komediju. Golem je to posao. Iz ljubavi se teše pozornica, režira, glumi, šiju kostimi, nastupa diljem Gradišća, zovu ih i u Budimpeštu i Hrvatsku. Nastupili su Petrovselci prošloga tjedna u Hercegovcu. Imamo mi Hrvati i Hrvatsko kazalište u Pečuhu. Ovdje, kako saznajem, zaljubljenici hrvatske riječi na sceni još nisu imali priliku za nastup. Stoga pozivam (naravno, ako moj poziv ima snage) ravnatelja neka ove vrijedne ljude pozove na profesionalnu hrvatsku pozornicu u Mađarskoj kako bi je i oni vidjeli i osjetili, doživjeli i upoznali Hrvatsko kazalište u Pečuhu.

A svima nama skupa otvara se mogućnost doživljaja hrvatskoga kazališnog amaterizma koji cvate u Gradišću, u hramu hrvatskoga glumišta u Mađarskoj. Bit će to, vjerujem, neponovljivi doživljaj.

Branka Pavić Blažetin

BUDIMPEŠTA – Jedan od najprestižnijih sajmova srednjoistočne Europe jest Budimpeštanski sajam turizma, putovanja i nautike 2010 (Utazás 2010) koji se priređuje od 4. do 7. ožujka na prostorima HUNGEXPO-a. Novosti za ovu godinu jesu Tourism Job Fair, Klub svjetskih putnika, šaroliki glazbeni i plesni programi te predstavljanje gradova Pečuha, Istanbula, Esena, nositelja naslova Europska prijestolnica kulture 2010. Počasni je gost sajma Turska, istaknuta tema Godina festivala, a privlačno odredište Indija. Na narečenom sajmu svoje ponude predstaviti će TZ otoka Krka, TZ Grada Zagreba, Liburnia Riviera hoteli, Turistički kamp Valalta iz Rovinja, Primorje i Gorski kotar te Nacionalna udruga obiteljskih i malih hotela. Službeno otvorenje sajma je 4. ožujka 2010. u 11 sati u paviljonu D, a otvorit će ga ministar uprave i mjesne samouprave Zoltán Varga. Nakon otvorenja sajma «Utazás 2010» slijedi i otvorenje sajma nautike što će ga otvoriti ministar prometa Péter Hónig. Hrvatska je za mađarske građane i ove godine najvažnije inozemno odmorišno odredište, a kao važno emitivno tržište za Hrvatsku, prema broju dolazaka i noćenja u 2009. godini, nalazi se na 9. mjestu sa 326.047 dolazaka i 1.708.831 ostvarenih noćenja; na ovome sajmu izlaže svoju turističku ponudu na 102 četvorna metra u paviljonu A na štandu br. 306. I ove godine na štandu HTZ-a pojavljuju se i suizlagači: Turistička zajednica grada Zagreba, Turistička zajednica otoka Krka, Udruga malih i obiteljskih hotela, Tvrtka Valalta iz Rovinja. Voditelj je štanda Ivo Eškinja, ravnatelj Turističke zajednice grada Biograda, saznali smo od Marina Skenderovića, voditelja ureda HTZ-a u Mađarskoj.

Aktualno

Premijerka Republike Hrvatske nazočila na Energetskom samitu Višegradske skupine

U organizaciji Višegradske skupine, 24. veljače u Budimpešti održan je Energetski samit na kojem se raspravljalo o energetskoj sigurnosti te osiguranju opskrbnih pravaca i alternativnih izvora energije. Na sastanku premijera osam zemalja, u ulozi domaćina nazočio je mađarski premijer Gordon Bajnai, premijeri članica skupine: poljski premijer Donald Tusk, češki Jan Fischer, slovački Robert Fico, hrvatska premijerka Jadranka Kosor, rumunjski premijer Emil Boc, srpski Mirko Cvetković i bugarski Bojko Borisov, te predstavnici SAD-a i Europske komisije. Višegradska skupina osnovana je 1991. u Višegradu s namjerom suradnje u tijeku približavanja euroatlantskim integracijama.

Na Višegradskoj skupini prvi put je nazočio hrvatski premijer, stoga je Jadranka Kosor, premijerka Hrvatske, izrazila zadovoljstvo političkom potporom koju su čelnici vlada država Višegradske skupine izrazili Hrvatskoj, i prema njezinu mišljenju »To je još jedan znak da je Hrvatska na kraju pregovora i da će uistinu brzo postati članica EU.« Na vrhu energetske sigurnosti Gordon Bajnai, mađarski premijer, potaknuo je stvaranje trokuta za opskrbu plinom sjever-jug-istok, od kojeg bi jedan dio bio južni energetski koridor Europske Unije, sjevernim vrhom u Poljskoj LNG terminal, a južnim na otoku Krku u Hrvatskoj, te bi povezivao jedan srednjoeuropski vodovod, za čiju izgradnju mogu se dobiti i unijski izvori.

«Projekt LNG terminala dosegao je točku s koje nema povratka» – kazala je premijerka Kosor. Istaknula je da će se tim projektom, te povezivanjem plinskih sustava Hrvatske i Mađarske preko koridora sjeverjug, diversificirati dobava plina u zemljama Višegradske skupine.

Premijerka Kosor podsjetila je da je prvi ugovor koji je Hrvatska potpisala s Europskom Unijom bio ugovor o Energetskoj zajednici, potpisan u listopadu 2005. Istaknula je da Hrvatska u svojoj Strategiji energetskog razvoja, prihvaćenoj 2009, podržava sve ekonomski i ekološki opravdane projekte i uvažava smjernice Europske komisije vezane

uza sigurnost opskrbe i solidarnost među državama radi otklanjanja potencijalnih kriznih situacija u opskrbi energijom.

Jadranka Kosor iznijela je i podatke o dugogodišnjim iskustvima o eksploataciji nafte i o razvijenom sustavu transporta naftovodom, s obzirom na to da Hrvatska ima više od 600 kilometara naftovoda te prihvatno-otpreme terminala u Sisku, Virju, Slavonstome Brodu i na Krku sa skladišnim prostorom od 900.000 prostornih metara. Prema njezinim riječima, to omogućuje transportiranje nafte u rafinerije u Srbiji i BiH, uz mogućnost transporta u rafinerije u Sloveniji, Mađarskoj, Slovačkoj i Češkoj, jer se postojeći sustav modernizira i dograđuje, pa se povećava njegova funkcionalnost i gibljivost, posebno osiguranjem reverzibilnosti sustava kako bi se nafta mogla prevoziti s Jadrana u zemlje srednje i istočne Europe, ali i prema Jadrano. Svoje kolege izvjestila je o projektima koje Hrvatska izvodi ili priprema u idućem razdoblju, među njima dalekovod između Ernestinova i Pečuha koji bi trebao biti dovršen u travnju, a čime bi bila spojena hrvatska i mađarska dalekovodna mreža. Istaknula je i važnost gradnje interkonektora kojim bi bili spojeni hrvatski i mađarski plinski sustav, te spomenula da se u idućih četiri godine planira gradnja terminala za ukapljeni plin te mogućnost gradnje vjetroelektrana. Naglasila je da Hrvatska snažno otvara vrata

mogućnosti da se ta ulaganja ostvare, izrazivši očekivanje da će EU dati potporu zajedničkim projektima da bi se i kroz energetsku suradnju pronašao brži put izlaza iz gospodarske krize.

Tijekom službenog posjeta Mađarskoj hrvatska premijerka Jadranka Kosor susrela se i s predsjednikom glavne oporbene stranke Fidesz i kandidatom za premijera Viktorom Orbánom. Na posjetu premijerka je istaknula kako Hrvatska visoko cijeni mađarsku potporu pristupnom tijeku Europskoj Uniji, a Viktor Orbán je dodao kako je takva potpora stvar općeg konsenzusa svih političkih stranaka u Mađarskoj. Kosor i Orbán složili su se da odlične bilateralne odnose dviju zemalja treba probuditi i u gospodarstvu, osobito u području energetike i turizma.

beta

SAMBOTEL – Croatica, Neprofitno d. o. o. Vas srdačno poziva na svetačni program, prilikom 10. obljetnice postojanja Croatice. U svečanoj dvorani sambotelskoga Muzeja Savaria (Kisfaludyeva 9) 19. marcijuša, u petak, s početkom od 19 uri goste će pozdraviti Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, ter Čaba Horvath, ravnatelj Croatice. U programu će reprint-izdanje „Jačke ili narodne pesme...”, autora, sakupljača Frana Kurelca prikazati dr. Šandor Horvat, etnolog Muzeja Savaria, a ujedno će se predstaviti i DVD-izdanje o predlanskom sambotelskom koncertu Marka Perkovića Thompsona. O prigodnoj snimki će govoriti dr. Franjo Pajrić, predsjednik šopronske Hrvatske manjinske samouprave, jedan od glavnih organizatorov Thompsonovoga nastupa u Gradišću, a ujedno i vlasnik ideje snimanja koncertnoga filma. Koncem prošloga ljeta je izašao, takaj u nje govanju Croatice, neobični nosač zvuka ter prvi pop-rock album Hrvatov u Ugarskoj, od sastava „Ritam Cafe”, pod naslovom „Pjesme za prijatelje”. Za Bečom, Budimpeštom i Petrovim Selom, ovput u Sambotelu čeka publiku promotivni koncert dotične cedejke. Pokrovitelji priredbe su sambotelska Hrvatska manjinska samouprava ter HMS Željezne županije.

ZAGREB – Predsjednik Uprave Ine László Geszti povlači se s dužnosti zbog zdravstvenih razloga, a za novoga čelnika Ine predložen je Zoltán Áldott, član Nadzornog odbora, objavljeno je na Ininim internetskim stranicama. Zoltán Áldott, dosadašnji izvršni potpredsjednik za istraživanje i proizvodnju MOL-ove grupe, istodobno bi trebao zadržati i svoju trenutnu poziciju u MOL-u. László Geszti nastavit će raditi u MOL-ovoj grupi na dužnosti starijeg savjetnika predsjednika i glavnog izvršnog ravnatelja MOL-a Zsolta Hernádia. Ina izjavljuje da će navedene promjene stupiti na snagu na dan izvanredne glavne skupštine koja će, kako se dodaje, biti sazvana bez odgode. [Hina]

Poziv na natječaj

Hrvatska samouprava Baranjske županije objavljuje natječaj Hrvatskim manjinskim samoupravama, civilnim udrugama, umjetničkim ansamblima, kulturnim i odgojno-obrazovnim ustanovama na području županije poradi sufinanciranja njihovih djelatnosti ili projekata s područja hrvatskoga jezika, mjesnih hrvatskih tradicija i kulture te vjerskog života što će se ostvariti od 1. siječnja do 31. prosinca 2010. godine.

TEMA „A” – pružanje potpore za hrvatske kulturne, obrazovne, umjetničke programe (tradicionalne kulturne priredbe hrvatskih zajednica; susreti, gostovanja umjetničkih ansambala (zborovi, orkestri i plesne skupine); mjesne povijesne zbirke, postavljanje spomen-ploča, uređenje spomen-mjesta; objavljivanje tiskanih i elektroničkih izdanja vezanih za hrvatsku manjinu; održavanje veza s matičnom zemljom, partnerske veze, itd.

TEMA „B” – pružanje potpore za ostvarenje programa hrvatskoga sadržaja u školi i u slobodno vrijeme s područja obrazovanja te umjetnosti (tečajevi učeničkih skupina u školi i izvan nje; upotpunjavanje znanja učeničkih skupina iz hrvatskoga jezika, jezični kampovi; partnerske škole iz Hrvatske; podučavanje glazbe, plesa i jezika, itd.).

TEMA „C” – pružanje potpore za djelatnosti vezane za vjerski život (vjerske priredbe na hrvatskom jeziku; oživljavanje, očuvanje tradicijskih vjerskih blagdana hrvatskih zajednica; hodočašća hrvatskih vjernika u Mađarskoj i Hrvatskoj, itd.).

Uvjeti za dobivanje potpore:

- udovoljavanje kriterijima ovog poziva
 - točno ispunjavanje priloženog obrasca (formulara).
- Najviši iznos potpore: 50.000 Ft.

Rokovi za podnošenje prijava za natječaj:

- I. za projekte u prvom polugodištu – 22. ožujka 2010.
 - II. za projekte u drugom polugodištu – 15. lipnja 2010.
- Rokovi za donošenje odluke:

- I. 31. ožujka 2010.
- II. 25. lipnja 2010.

Rokovi za obračunavanje:

- I. 1. srpnja 2010.
- II. 30. siječnja 2011.

Obrazac možete skinuti s linka: www.baranya.hu ili putem poštanske adrese možete tražiti na: Baranya Megyei Horvát Önkormányzat, Sárosász Mihály elnök, 7621 Pécs, Széchenyi tér 9. Za daljnje informacije obratite se na:

Gyöngyi Csordás, stručna savjetnica za manjine.

Telefon: 72/500-426, e-mail: csordas.gyongyi@baranya.hu.

SERDAHEL – Knjižnica osnovne škole povodom Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika objavljene 17. ožujka, organizira Dan hrvatskoga jezika prigodom kojeg će biti predstavljena knjiga Rječnik pomurskih Hrvata. Gost dana bit će jedan od autora rječnika Erika Rac. Za školsku djecu novinarka Hrvatskog glasnika, Bernadeta Blažetin prirediti će kviz o poznavanju tjednika Hrvata u Mađarskoj.

Godišnja skupština mohačke Šokačke čitaonice

Najviše pozornosti posvećeno odgoju i obrazovanju na hrvatskom jeziku

Već po tradiciji na male poklade, u četvrtak, 11. veljače, održana je godišnja skupština Šokačke čitaonice u Mohaču. Bez veće rasprave prihvaćeno je izvješće vodstva o lanjskom radu i financijama, te planovima za ovu godinu.

Kako nam reče predsjednik šokačke udruge, ostvarili su uspješnu godinu. «Prije svega zahvalili smo svima na godišnjem radu», reče uz ostalo Đuro Jakšić dodavši kako imaju novoga najamnog vozara, kirijaša, a prošle su godine kupili novi namještaj, oličili i obojili društvene prostorije, postavili nove zavjese i vrata.

Kao glavnoj temi, najviše se pozornosti posvetilo hrvatskome jeziku, odnosno odgoju i nastavi na hrvatskom jeziku u mjesnom vrtiću i školi. U vezi s tim okupili su sve ravnatelje vrtića i škola, stoga se očekuje da bi nakon odgoja na hrvatskom jeziku u vrtiću u Eötvösevoj ulici, mogla biti pokrenuta i dugo priželjkivana nastava hrvatskoga jezika u jednoj od gradskih osnovnih škola.

Nadalje bilo je riječi i o bušama, koje su lani uzete na UNESCO-ov popis nematerijalne svjetske kulturne baštine, a iskazana je zajednička želja da se ojača izvornost te šokačke pokladne tradicije.

Među planovima je istaknuto ostvarenje europskog natječaja oko obnove i proširenja klupske zgrade Šokačke čitaonice, vrijednog 7,5 milijuna forinti. Za to je dosada šokačka udruga prikupila 2,5–3 milijuna forinti.

Kada su u pitanju programi Šokačke čitaonice, skupština je podržala da se nastave dosadašnji programi, s tim da se četiri najveće ljetne priredbe – Antunovo, Tamburaški festival, Pranje na Dunavu i Grahijada – ujedine pod nazivom Šokačkohrvatsko ljeto.

Nastavit će se i podučavanje hrvatskoga jezika za djecu i odrasle, a za to su nabavili i potrebne udžbenike.

Na male poklade, na dan malih bušara jankela, dječje bušarske programe na kojima se okupilo mnoštvo mladeži, svojom nazočnošću uveličala je i Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Peču. Kako nam reče predsjednik Šokačke čitaonice, prigodom susreta s gradonačelnikom Belog Manastira načelno je dogovorena suradnja mohačkog vrtića u Eötvösevoj ulici i jednog vrtića u Belom Manastiru, kojom je predviđena razmjena odgojiteljica radi unapređenja odgoja na hrvatskom jeziku.

Tekst i slika: S. B.

„Narodnosno graditeljstvo višenacionalnoga južnog Zadunavlja“

Kuća Lenau u Pečuhu bila je domaćinom savjetovanja održanog 11. veljače na temu „Narodnosno graditeljstvo višenacionalnoga južnog Zadunavlja“. Teme i izlagači savjetovanja bili su raznovrsni i zanimljivi.

Tünde Zentai govorila je na temu Naselje Ormánsága i zidne freske njezine crkve; Orsolya Kapitány upoznala je slušateljstvo s Običajima narodnosnoga graditeljstva Podravine i obnovom zavičajne kuće u Lukovišću; Jakša Ferkov govorio je o Graditeljstvu južnih Slavena u Baranji i kašadskoj zavičajnoj kući; Anna Antal Dobosy o Njemačkim kućama na južnom Zadunavlju; o Narodnosnom graditeljstvu u višoj naobrazbi izlagala je Ildikó Mersits; a o Rezultatima istraživanja u Bajsi izlagala je Valéria Beszédes; Zanimljivo predavanje naslova „Od predaka ostade...“, nasljeđe mađarske zajednice u Hrvatskoj u graditeljstvu imao je Tamás Kondor; dok je o Očuvanju i stvaranju vrijednosti govorila Tünde Zivics Sipos.

Sudionici savjetovanja dotakli su se niza tema od zaštite graditeljskih vrijednosti u regiji preko nastanka zaštite mjesnih vrijednosti u Baranji do razvoja zaštite graditeljskih vrijednosti sela Plakinje (Palkonya) iz 18-godišnje perspektive. Govorilo se o zaštiti graditeljskih vrijednosti, položaju zaštite mjesnih vrijednosti po šomođskim uzorima, o iskustvima te osnivanju i djelovanju zavičajnih kuća, obnovi spomenika, zaštiti mjesnih vrijednosti, obnovi vodenice u Mohaču. U središtu pozornosti bio je položaj narodnoga graditeljstva danas, briga o nasljeđu, graditeljstvo višenacionalnoga južnog Zadunavlja. Savjetovanje je okupilo dvadesetak predavača, a organizirano je u sklopu niza programa Pečuh – europska prijestolnica kulture. Na

Zavičajna kuća u Lukovišću

području triju županija (Baranja, Tolna, Šomođ) osim Mađara već stoljećima žive Nijemci, Hrvati, Srbi i mnoge druge nacionalne skupine. Nažalost, narodno graditeljstvo, danas kulturno dobro, zbog društvenih i gospodarskih promjena te radikalne promjene života na selu, više ne postoji. Javlja se i problem očuvanja postojećih kulturnih dobara, zavičajnih kuća kojima je potrebno osigurati posebnu zaštitu jer ostaci narodnoga graditeljstva u sebi nose vrijednosti i načine života, kreativnost i kolektivno iskustvo graditelja. Ništa manje nije važna činjenica kako upravo ti sačuvani biseri narodnoga graditeljstva imaju istaknutu ulogu u očuvanju i jačanju nacionalne svijesti onih čiji su povijesni dio, pomažući spoznavanju i upoznavanju vlastite

povijesti. Niz problema svakodnevno se javlja pri njihovu održavanju, ali se neprekidno radi na njihovu spašavanju i dokumentiranju svega što je u svezi s njima.

bpb

Programi Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae u ožujku

Izložba Radionice vezilja iz Komlóa „Hrvatski motivi u današnjim ručnim radovima“ može se posjetiti do 5. ožujka svaki radni dan od 12 do 17 sati

2. ožujka u 17 sati Dijapanorama Györgya Rozványa „Pustolovine po Hrvatskoj – Moslavina“

5. ožujka posjet hrvatskih vinogradara erdutske vinarije

11. ožujka u 16 sati otvorenje izložbe članova Hrvatskoga društva likovne umjetnosti iz Zadra. Izložbu će otvoriti dr. János Hargitai, predsjednik Skupštine Baranjske županije

17. ožujka u 17 sati skupština Udruge baranjskih Hrvata

23. ožujka u 17 sati Dijapanorama Györgya Rozványa „Pustolovine po Hrvatskoj – Papuk i Požega“

24. ožujka u 18 sati večer književnog društva iz Rešetara, u organizaciji Matice hrvatske Ogranak Pečuh

26. ožujka ocjenjivanje vina s natjecanja Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj

31. ožujka u 18 sati serija „Glazbeni vremeplov“, u organizaciji Matice hrvatske Ogranak Pečuh predstavljanje sastava „Hladno pivo“.

Zavičajna kuća
u Kašadu

Hrvatska škola Miroslava Krležę sjaji u Pečuhu, europskoj prijestolnici kulture

Desetog siječnja, na dan proglašenja Pečuha europskom prijestolnicom kulture 2010. godine, slavili su i Hrvati u Pečuhu i Mađarskoj u prostorima obnovljene pečuške hrvatske škole prigodnom svečanošću obilježavanja završetka radova (završeni gotovo prije dvije godine) u vrijednosti od četiri milijuna eura na projektu Mađarsko-hrvatskoga obrazovnog centra Miroslava Krležę u Pečuhu. Hrvatska škola i njezin kolektiv, te učenici slavili su sa svojim mnogobrojnim partnerima, hrvatskim ustanovama u gradu i državi te partnerima iz matične domovine (koji su se odazvali pozivu), tako: Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskom državnim samoupravom, Generalnim konzulatom Republike Hrvatske u Pečuhu, predstavnicima hrvatskih škola u Budimpešti, Santovu, Martincima i Petrovom Selu, predstavnicima hrvatskih medija u Mađarskoj; Hrvatskim glasnikom, Hrvatskom redakcijom Mađarskog radija, Hrvatskom redakcijom Mađarske televizije. Slavlju su nazočili predstavnici Osnovne škole Vijenac iz Osijeka, III osječke gimnazije, Osnovne škole „Miroslav Krleža” iz Zagreba... Pečuško školsko zdanje, Hrvatska škola ponos je Hrvata u Mađarskoj, i svojim modernim prostorima i brojem učenika te kvalitetom koja proizlazi iz njezinih klupa. Oko četiristo mališana od vrtića do učenika gimnazije danas napučuje njezine hodnike. Ali planova još uvijek ima, san još uvijek nije dosanjan niti završen. Sanja i planira i ravnatelj škole, zajedno s djelatnicima, polaznicima i roditeljima, a i mi Hrvati u Mađarskoj.

Kako za Hrvatski glasnik kazuje ravnatelj Gabor Győrvári, Hrvatska škola Miroslava Krležę hrvatska je oaza u Pečuhu i regiji koju obilježava različitost kultura. Prije sedam godina rodila se zamisao kompleksnog razvijanja Hrvatsko-mađarskog obrazovnog središta, s golemom vjerom u uspjeh. S vre-

menom vizija je bivala sve jasnija. Temeljni kamen izgradnje današnjega zdanja postavljen je u listopadu 2004. godine, a u rujnu 2005. godine donosi proširenu zgradu, novi učenički dom i povećan broj učionica. Suvremena aula ponos je škole, obnovljena je kuhinja i blagovaonica. I tada ostaje nešto sredstava koja su prevelika da bi se oličila jedna učionica stare školske zgrade, ali premala za njezinu obnovu. Sretne su se okolnosti poklopile. Naime sjednicom dviju vlada, održanoj u Budimpešti, vlade su se složile oko zajedničkog sufinanciranja obnove stare školske zgrade. Tako je hrvatska strana uložila 750 000 eura, isto toliko i Mađarska, a cijeli projekt izgradnje i obnove stajao je četiri milijuna eura.

Kultura Hrvata u Mađarskoj može biti europska samo na hrvatski način

Kada govorimo o kulturi Hrvata u Mađarskoj, u Hrvatskoj školi Miroslava Krležę smatraju kako ta kultura može biti europska samo na hrvatski način. Na polju očuvanja nacionalne kulture najbitnije je ustanoviti što je sve ono što u uvjetima modernoga života pomalo izumire; što čini onu baštinu koja je karakteristično „hrvatski europska”; što čini još živi folklor; što je stvoreno ili obrađeno u posljednjim godinama; koji su oni sadržaji preko kojih će djeca i mladi sve to usvojiti; i konačno otkriti onaj skriveni potencijal koji je još sposoban sudjelovati u tim nastojanjima.

Imam daljnjih planova, a mislim kako bi i uzdržavatelj, grad Pečuh, trebao imati planova, kaže za Hrvatski glasnik Gabor Győrvári, ravnatelj Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža” u Pečuhu. I na sjednici Mješovitoga međuvladina odbora u preporuke je ušlo

poglavlje o nastavku radova na školskom objektu. Dosada smo u razvoj Hrvatske škole u Pečuhu uložili četiri milijuna eura, dobili smo suvremenu školsku zgradu, učenički dom. Sve je to građeno zadnjih šest godina u nekoliko faza. Projekt smo započeli prije šest godina, a izgradnja je ostvarena za četiri godine.

Sjećam se početka, tada ni sama nisam vjerovala kako ćemo imati prostore koje imamo danas i broj učenika koji imamo danas u pečuškoj hrvatskoj školi. Što još treba napraviti kako bi i cijeli projekt bio doista zaokružen.

– Fizički još moramo dotjerati i urediti dvorište, nemamo športsko igralište, a ova mala zgrada koju imamo na dvorištu, i sada je u uporabi, i za nju smo zamislili dodatne funkcije koje danas nemamo u središnjoj zgradi, kao što su pismohrana, posebna svlačionica, i sanitarni blok za programe koji se odvijaju na dvorištu, prostorija za tehniku, glazbu i ples. Ne smijemo zaboraviti ni na neriješeno pitanje prostora dječjeg vrtića koji se nalazi na jednoj drugoj gradskoj lokaciji, što nije najsretnije rješenje. U planu je njegovo premještanje ovamo u susjedstvo. Razmišljamo o tome, na poglavarstvu smo iznijeli tu svoju zamisao i vidjet ćemo kako dalje.

Brzo prolaze godine, mjeseci još brže, još i nismo imali priliku povesti razgovor s tobom i čestitati ti i upoznati čitatelje s tvojim svi-banjskim imenovanjem, novim imenovanjem za ravnatelja pečuške hrvatske škole. Ravnatelja škole za koju s pravom kazujemo kako je temelj razvoja hrvatskoga školstva u Mađarskoj. Velik broj učenika, hrvatskih pedagoga, škola koja se u ovim novim uvjetima nalazi u situaciji veće potražnje nego što ona fizički može pružiti. Kako to riješiti, kako se boriti s tim, kako naći optimalan put.

– Na gimnaziji smo došli do gornjih granica. Dosada smo se snalazili pa smo i program nultog i gimnazijskih razreda prilagodili uvjetima. Svatko je bio svjestan zbog čega je to tako, nije se to krilo ni pred roditeljima, uvijek je naglašavano kako nije jednostavan prijelaz iz nultoga razreda u prvi

gimnazije, kada su i učenici suočeni s onima koji su bili u dvojezičnom sustavu i znatno bolje govore hrvatski nego oni. Bilo je dosta stresova i frustracija. Od jeseni ćemo pokrenuti usporedna odjeljenja na svim gimnazijskim razredima. Usporedno ćemo imati dva odjeljenja, jedan homogeni razred koji traje četiri godine i jedan nulti razred koji ostaje homogena cjelina kroz pet godina, koja ima i svoje ulaze i omogućuje nam prilagodbu i samih učenika koji se kod nas upisuju u sedmom i osmom razredu, priključuju se proširenom programu učenja materinskoga jezika.

Samim time smanjit ćemo i broj učenika u razredima koji sada broje preko tridesetak učenika. To je velik broj iako i sada dijelimo grupe u nacionalnim predmetima. Rečenim se otvaraju mogućnosti za nekoliko novih radnih mjesta.

Koliko danas imate zaposlenih pedagoga?

– Imamo 42 pedagoga zajedno s odgajateljicama. To je kolektiv srednjih godina. Imamo i nešto malo mladih pedagoga, ali je činjenica da tada kada moja generacija bude odlazila u mirovinu, otići će nas odjednom jako mnogo. O tome treba već danas početi promišljati.

Kada gledaš hrvatske pedagoge mlađe generacije, kako vidiš, kako se oni odnose prema hrvatskoj manjinskoj stvarnosti?

– Nadam se kako neću nikoga uvrijediti, ali ja vjerujem kako mlada generacija pedagoga i nije toliko zaražena s nekim stvarima i vjerujem kako će lakše odraditi našu hrvatsku priču. Nažalost, baš u našoj generaciji ima takvih koji su mnogo teže primili i provarili određene promjene i zbog toga mi je žao i s time se svakodnevno borimo. Ovi mladi djelatnici sposobni su ljudi i vjerujem kako ćemo imati sve više takvih i moramo razmišljati i o tomu tko bi i koji bi mogli na sebe preuzeti određene zadatke.

Imamo velik broj učenika, među njima i velik broj onih koji ne dolaze iz hrvatskih obitelji. Kako u tim uvjetima kada se škola

otvara, boreći se za učenike, i svoj opstanak preko broja učenika, sačuvati njeno najvažnije obilježje i razlog postojanja? Kako zadržati taj nacionalni manjinski identitet. Kako ga ostvarivati u danim uvjetima? Hoće li se hrvatska djeca asimilirati ili ćemo uspjeti integrirati one koji pohađaju naše ustanove, škole?

– Zasada mi se čini kako uspijevamo integrirati sve one koji pohađaju našu školu. Naime dobivamo povratne informacije od roditelja, baka i djedova. Onda kada i sami mislimo kako dijete upisano u školu, vrtić i nema doticaj s hrvatstvom, međuvremeno se ispostavi veza i otkriju se korijeni. Neki su se svjesno odlučili za hrvatsku školu, neki usput otkrivaju korijene, a neki žele i upoznati i njegovati hrvatsku kulturu, vrednote koje predstavlja naš školski program što ga prihvaćaju i usvajaju. Želimo provoditi integraciju ne manjine u većinu, nego pripadnike većinskoga naroda integrirati u našu obitelj i mislim kako smo u tome dosta uspješni. Hrvatska kultura ima takve vrednote kojima se može ponositi i koje su hrvatske, ali i europske, svjetske. Sve to skupa pak treba provoditi jedan jaki pedagoški tim.

Gdje je baza, odakle se prijavljuju učenici u pečušku hrvatsku školu, u gimnaziju?

– To su djeca iz naše osnovne škole i uže regije, djeca iz bačkih naselja, djeca iz Zale. Suočeni smo svake godine u vrijeme koje smo odredili za promidžbu kako su najbolja promidžba naši učenici. Kada smo i davali oglase, nikada nismo dobili takvu povratnu informaciju da su nas temeljem oglasa potražili. Naši najbolji promotori su učenici i njihovi roditelji. To vidimo i iz imenika učenika. Čini nam se kako je djelotvornije otići u škole i osobno pozvati buduće učenike k nama. Dolaze nam učenici iz Šeljina, Starina, Martinaca, Bremena, okolice Pečuha; Pogana, Udvara, Kukinja, iz Mišljena, Olasa, Šikloša, Harkanja, Santova, Gare, Čavolja, Bikića, Sumartona, Serdahela, Mlinaraca...

Branka Pavić Blažetin

„Ars Naturae Croatica Flora et Fauna“

U organizaciji Ravnateljstva županijskih muzeja, Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja iz Zagreba i Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, 12. veljače, nakon dvomjesečne postave u Hrvatskoj školi Miroslava Krleža, u pečuškome Prirodoslovnom muzeju otvorena je izložba „Ars Naturae Croatica Flora et Fauna“ autora Vladimira Pfeifera. Izložba je dostupna javnosti do 15. ožujka. Nazočne je pozdravila doravnateljica muzeja Judit Müller, a potom im se obratila i ravnateljica Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja dr. Tatjana Vlahović izražavajući zadovoljstvo što se Hrvatska u svojim prirodnim ljepotama predstavlja u Pečuhu upravo u godini u kojoj je ovaj grad Europska prijestolnica. Izložbu je otvorila Ljiljana Pancirov, generalna konzulica, pri tome kazujući: „Izložba je, ljubaznošću ravnatelja Hrvatskog obrazovnog centra „Miroslav Krleža“ prof. Gabora Győrvárija, direktorice Prirodoslovnog muzeja u Zagrebu dr. Tatjane Vlahović i njene suradnice gđe Renate Brezinščak, te autora fotografija g. Vladimira Pfeifera, već bila dio obrazovnog procesa hrvatskih učenika u Pečuhu. Veseli nas da su mladi sa zadovoljstvom razgledali i komentirali izložbu. Njeno postavljanje u prostorijama pečuškoga Prirodoslovnog muzeja, na čemu svesrdno zahvaljujemo voditelju g. Tiboru Kisbenedeku, još je jedan korak dalje na kojem smo i osobno zahvalni. Posebnu zahvalnost dugujemo i zamjenici ravnatelja Ravnateljstva muzeja Baranjske županije, gđi Judit Walterné Müller.

Naš glasni uzvik – „O prirodi treba brinuti danas, da bi bila dostupna i budućim generacijama sutra“, prenosi se ovim putem i šire – građanima Pečuha kao Europskoj prijestolnici kulture 2010. god. Prepoznajemo u svakom detalju ovih prelijepih i živopisnih fotografija poruku našeg autora – „Čuvajmo našu prirodu, jer druge nemamo!“

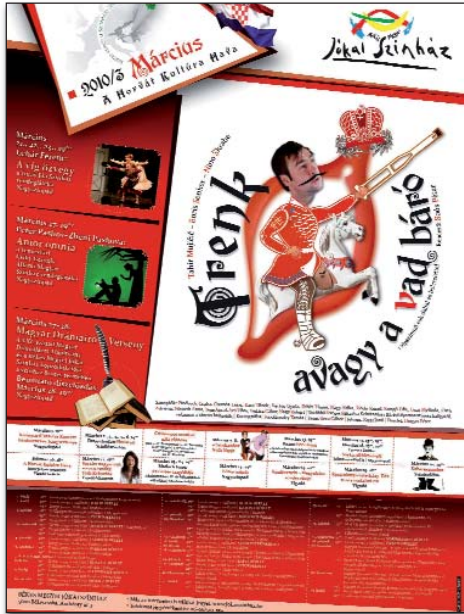
bpb

KERESTUR – Osnovno obrazovno središte «Nikola Zrinski» u ožujku pokreće tečaj hrvatskoga jezika za srednjoškolce i za druge zainteresirane. Prema planovima, svakog će petka biti održano dva sata u kasnim večernjim satima. Zainteresirani se mogu javiti na telefon 93/369 002 ili osobno u osnovnoj školi.

Ožujak – Mjesec hrvatske kulture u Békéscsabi

U Kazalištu „Jókai” u Békéscsabi, u petak, 26. veljače, upriličeno je svečano otvorenje Mjeseca hrvatske kulture, koje su svojom nazočnošću uveličali Ivan Bandić, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, Tahir Mujičić, jedan od autorskog trojca, i Zoltán Farkas, dopredsjednik Skupštine Bekeške županije.

Prije svečanog otvorenja, u Uredu Županije samouprave održani su razgovor na kojima su čelnici Bekeške županije primili predstavnike Republike Hrvatske. Nakon susreta Ivan Bandić i Zoltán Farkas izrazili su želju te istaknuli da bi se Bekeška županija mogla bolje povezati s nekom županijom u Hrvatskoj, pri čemu će Veleposlanstvo dati organizacijsku pomoć.

Premijera predstave „Trenk, iliti divlji baron” u nazočnosti jednoga od autora Tahira Mujičića

Dramski pisac Tahir Mujičić uvodno je govorio o promjenama aktualiziranja komada. Dok je za vrijeme nastanka „Trenka, iliti divljeg barona” točka mjerila za Hrvate bio Beograd, dotle je u komadu središte pod skrivenim imenom Beča danas premješteno u Bruxelles, kamo nastoji stići svaka nacija sa svojim problemima. Već nakon predstave, autor je ovako nastavio svoje izlaganje: „Nikada ne bih mislio da će se jednom u Mađarskoj latiti prevodenja i izvođenja ovog jezično posebno teškog djela. Ansambl kaza-

lišta napravio je ogroman posao, puno mu zahvaljujem za to.” Prijevod na mađarski jezik načinio je Zoltán Gátai.

Publiku Bekeške županije uistinu je iznenadio kazališni komad bez dlake na jeziku, s oštrom kritikom prema manijakalnoj želji za seksom i vlasti, istovremeno vrlo humanu poruku „pučkog komada” publika je nagradila velikim pljeskom.

Dodajmo da je raspodjela uloga bila ova: Baron Trenk – Csaba Pindorch, Marija Terezija – Tünde Kara, Pajo Poslušny – József Hodu i Kögsec – Gyula Bartus. Predstavu je režirao Péter Soós, glazbu skladao Gábor Gera, a koreografiju potpisuje Tamás Topolánszky. U sklopu Mjeseca hrvatske kulture u Županijskom kazalištu „Jókai” u Békéscsabi,

uz pokroviteljstvo Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Veleposlanstva, 8. ožujka 2010. u 18.30 sati otvorit će se izložba „Suvremeni hrvatski nakit”.

Nakon otvorenja u 19 sati ansambl Kazališta „Jókai” izvest će predstavu „Trenk, iliti divlji baron” autorskog trojca Tahir Mujičić–Boris Senker–Nino Škrabe, na mađarskom jeziku. Projekcija hrvatskih filmova predviđena je za 17. ožujak.

izvor: www.jokaiszinhas.hu

Trenutak za pjesmu Igor Šipić

Luna

Igra sanjive bistrine
Na golj koži podmorja,
Nije to ni viša točka gledanja,
Nit' manja točka nadanja,

Ni razbacano poimanje duše
Mirnog svršetka dana
Što se potajno svukao
Pred stidnom golotinjom noći.

Gdje ćeš sutra mudrost istakanja
Skriti nad vrelom topline,
Tamu večernjeg bala
Pohraniti pod sjajem maestrala?

Gdje utoneš, nek te raskriju
Valovi moga svjetla.

Svaki dan molio krunicu

(In memoriam Josip Marko Trskić (1932–2010))

Nakon Svijećnice, Gospina blagdana, Gospodin je 3. veljače pozvao k sebi u našu vječnu domovinu 77-godišnjega bunjevačkog Hrvata, baća Jozu Trskića. Jučer, 12. veljače, u petak, otpratili smo ga na njegov posljednji put u groblju na bajsnoj Kalvariji u tri sata poslije podne, u terminu kada je baća Jozo na istome mjestu svake korizme vodio pobožnost bunjevačkoga križnog puta. Nedavno mi se nakon bunjevačkih zornica, na koje je redovito dolazio, tužio da je bajski svećenik koji trenutno služi na Vancagi, velečasni István Kiss, dao skinuti postaje križnog puta u kapelici na Kalvariji i zabrinuto nas je molio da nešto učinimo jer kako ćemo i gdje onda imati pobožnost bunjevačkoga križnog puta.

Uvijek je imao koju lijepu riječ i uglavnom je bio vedar, što nije ni čudo ta svaki je svoj dan započeo s molitvom krunice. Jednom mu se, reče mi, pri toj pobožnosti pridružila čak i jedna ptica koja kao da je razumjela što on čini. Volio je otići i u svoj vinograd i pod starost pomalo raditi jer je osjećao da mu to godi. Bog ga je izliječio čak i od raka, što nije svakidašnja stvar. Vjerojatno je s njime imao još plan da nas i preko njega evangelizira. Često mi je, kada smo prema Dolnjaku išli kući nakon nedjeljnih misa na hrvatskom jeziku, govorio o nastupima bajske plesne skupine „Čitaonice” s kojom je više puta bio i u inozemstvu. Pohvalno je govorio o njezinome nekadašnjem umjetničkom voditelju Šandoru Čiliću. Baća Jozo volio je brinuti se o mladeži, držati u njoj pozitivan duh, poletno raspoloženje. Ne jednom je okupio omladinu da joj u došašću govori o bunjevačkom Badnjaku. Tada je neizostavno dao poslužiti poznatu bunjevačku „papulu” (kuhani grah) i medljenaču (rakiju s medom) te pjevati naše pjesme. Imao je običaj i na Ivanjdan okupiti mladež ispred svoje kuće i dati naložiti veliku vatru te oživiti običaj skakanja preko nje, te druge običaje vezane uz taj spomen-dan. Uvijek je imao na umu da se snimi bunjevački križni put i pjevanje Muke Isusove u kojoj je dvadesetak godina pjevao ulogu Isusa svojim izvanredno lijepim mekim muškim glasom. Volio je pričati šale, čemu se ne čudim jer je redovito dolazio na svete mise na hrvatskom jeziku na kojima se u zadnje vrijeme redovito pričešćivao, što ga je ispunjavalo unutarnjim mirom i vedrinom. U dvorištu svoje stogodišnje kuće imao je veliku smokvu od koje je znao praviti i finu rakiju smokovaču. Neko je vrijeme držao i bikove koje smo voljeli otići pogledati. Prvi put sam ga zapazio na „Bunjevačkim razgovorima”, koje je barem

sedam godina uspješno i marljivo organizirao pokojni baća Antun Mujić, Bunjevac iz Bikića. Sjećam se, bio je onda u zgradi bajske bunjevačke Čitaonice gost i „poklisar” dr. Aleksandar Šolc, veleposlanik Republike Hrvatske, početkom devedesetih godina prošloga stoljeća, a baća Jozo je digao ruku da želi nešto reći. Dobio je na to pravo i rekao da čitav skup s mnoštvom gostiju iz više okolnih zemalja pozdravlja s „Faljen Isus i Marija” i da se Bunjevci tako pozdravljaju te je rekao nekoliko lijepih riječi o svojoj etničkoj skupini. Bio je to glas jednoga sina iz naroda. Zadnji put sam ga vidio na nedjeljnoj misi na mađarskom jeziku, gdje se pričestio i rekao mi nekoliko lijepih riječi uz neizostavnu šalu. Jer znao je on dobro treću Božju zapovijed koja nam kaže: Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji! te joj se, naravno, redovito pridržavao i nije dolazio na misu samo jednom mjesečno, na bunjevačku, nego uvijek u nedjelju i zapovjedne blagdane, kako nas na to uči naša Majka Crkva.

Ove korizme on već sigurno neće voditi u Baji na Kalvariji bunjevački križni put, ali će, vjerujem, gledati Boga licem u lice, što mora da je najveće blaženstvo koje nam samo može pasti u udio. Dobro je rekao Sv. Augustin (354–430): „Za sebe si nas stvorio, Gospodine, i nemirno je srce naše dok se ne smiri u tebi.“ Pokoj vječni daruj mu Gospodine i svjetlost vjekovječna svijetlila mu, počivao u miru! Hvala ti, Bože, što si stvorio Josipa Marka Trskića, baća Jozu, i nama ga dao, hvaljen bio, Gospodine, navijeke.

Živko Gorjanac

PEČUH – Posredstvom Generalnog konzulata Republike Hrvatske, u Pečuhu se 4. ožujka s početkom u 18. sati i 30 minuta u Domu Muzeumu otvara izložba pod nazivom Kontinuitet modernizma – fragmenti hrvatske arhitekture od modernizma do 2010. godine. Organizator je izložbe Tehnički fakultet na čelu s dekanom Bálintom Bachmannom. Ista se izložba nakon tjedan dana prenosi u aulu Tehničkog fakulteta. Izložba je postavljena u sklopu znanstvenih dana „Kada cvjetaju bademi” – „Mandulavirágzás” koji se održavaju od 3. do 6. ožujka u Pečuhu. U okviru spomenutoga programa Andrija Rusan, u prostoru Celle Septichore ima izlaganje „Graditeljska baština u časopisu Oris”. Spomenuta je izložba nosila svoj temeljni naslov svih ovih godina, samo se mijenjala godina do koje su izložci pokrivali modernu arhitekturu (najprije je to bila 2007, onda 2008, a sada je to 2010. godina). Izložba je premijerno prikazana u Galeriji Ringturm u Beču (2007), a potom u Skoplju, Bukureštu, Novom Sadu i Amsterdamu, a sada je imamo prilike vidjeti i u Pečuhu, europskoj prijestolnici kulture 2010. Autori izložbe jesu: Vera Grimmer, Tadej Glažar, Maroje Mrduljaš, Andrija Rusan i Adolph Stiller. Projekt je ostvaren i u Pečuhu uz pomoć Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Mađarskoj i Sveučilišta u Pečuhu.

SAMBOTEL – Po informaciji Nataše Možgon, lektorice za hrvatski jezik i književnost u Sambotelu, u Institutu za slavensku filologiju Sveučilišnoga središća Savaria 26. marčijaša, u petak, je predviđeno predavanje profesorov s Filozofskoga fakulteta iz Rijeke. Svetlana Janković, Sanjin Sorel i Stjepan Blažeka bavit će se temom „Suvremena poezija i proza u Hrvatskoj”.

Bogatstvo...

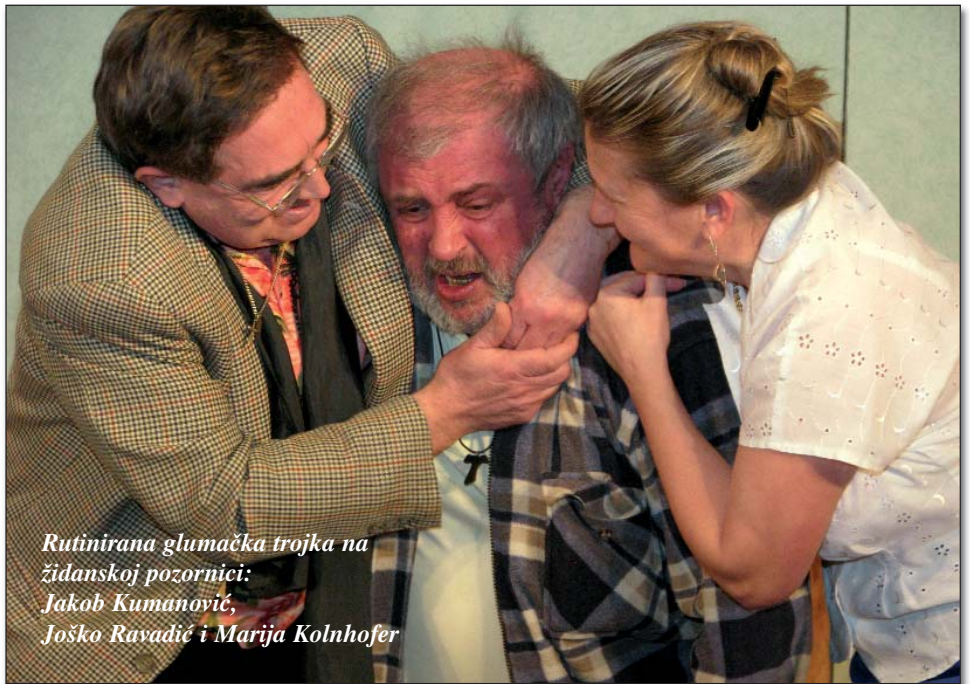
*Tamburaši,
Baja, 1905. g.*

Židanske igrokazače od 2005. ljeta imamo ponovo na pozornici, ali prvi put se zgoda da im je predstavu režirala, umjesto peljačice ove grupe Zite Horvat, mlada učiteljica hrvatskoga jezika Jadranka Tot. Židanski kazališni amateri su napunili domaći kulturni dom 20. februara, u subotu navečer, s dvimi šalnim skeči od nepoznatoga autora *Gumbice u mošnjici* ter s *Ljubomornošću* od K. Trisko- vića, u prevodu Ignaca Horvata.

U prvoj kratkoj igri ide za silovito nagadjanje kako su nek zašle gumbice umjesto pinez u crikvenu mošnjicu i kako se peru stanovnici pred gospodinom (Joško Ravadić) zavolj svojih grihova, a za iskupljenje jedan za drugim ostavljaju uglednu svotu za dobrobit fare. Crikvešnjak Kolar (Jakob Kumanović) je u neugodnoj situaciji kad mora izvijestiti gospodina o toj bezobraznosti. Kad se dočuje za gumbice u selu, najprlje se javi školnik i kovač (u svi dvi uloga Kristijan Čenar), potom frizer (Petar Horvat) ki se s dobrovoljnim dani pašću očistiti sa sebe sumlju. Prvi skeč dojde do vrhunca pri skubnji med ženami krojača (Marija Kolnhofer) i pekara (Mirjana Šteiner) ke nisu samo neprijateljice, nek i sveznalice u seoski skandalozni aktuelnosti, plus k tomu pak i priskočne svakomu prigovaranju. Pokušaj pomirenja dojde prik duhovnika, a žene znova zahvaljuju s pinezi, a novo prijateljstvo je zapečaćeno s rukovanjem. Zagonetka se riješi onda kad Marica (Helga Meršić), žena crikvešnjaka, dopelja u farski dom krivca za čemerni čin, svojega sina (Valentin Csányi) ki povida da su gospon tako lipo prodikovali pri maši da je i on htio nešto hititi u mošnjicu, a njegovo imanje je jedino stalo iz gumbicov. Crikvešnjak psuje svojega potomca, a kad mu duhovnik razjasni da prik gumbicov kakov veliki dohodak je dospio na faru, iz pljuske nastaje milovanje. U drugom skeču se je vidljivo propustila zbnjenost glumcev i Marija Kolnhofer u

Premijera židanskih amaterskih kazalištarcev

Preobladanje sumlje u dvi šalni skeči

Rutinirana glumačka trojka na židanskoj pozornici: Jakob Kumanović, Joško Ravadić i Marija Kolnhofer

ulogi ljubomorne žene donesla je svoju najbolju formu u uvodnom monologu, rekši: očajno je kad muž ne spi doma, gor kad su samo 14 dani u hištvu. Da to nije srično zajedništvo, zato je kriva harta, ku muž Štefe Grabić (Jakob Kumanović) tira u krčmi sve te noći, a kad domom zajde rano ujutro, zaman su sve laži, izmišljotine, umjesto žene si najde prazni stan. U medjuvrimentu Joakim Sapun, brijlač (Petar Horvat), briljira u svojoj ulogi dok strašno i preopterećeno udvara sobarici Julki (Evi Domnanović).

Nagli dolazak narodnjaka i ljubitelja vinskih kapljic, strica Šime Grabića (Joško Ravadić) opet pelja do nesporazumov jer

Duo ljubomornoga muža Štefe Grabića (Jakob Kumanović) i sobarice Julke (Eva Domnanović)

sluškinja misli da je on ljubavnik gospodari- rice, a to i prezentira pred ne manje ljubomornim mužem ki u toj galibi vidi jedino rješenje, ubijstvo prevaranta. Na koncu sve se razvezuje i još jednoč se vrne k dobromu u židanskom teatru.

Dvi šalne igre, svaka od 40 minutov, i ljetos su pune šalnim gestikulacijami, smiš- nimi dijalogi akterov. Rutinirana glumačka trojka Kumanović–Ravadić–Kolnhofer i ovput nosi na hrputu cijelu predstavu, a zvana toga ne smimo ostaviti prez pohvale i mlada obećanja Petra Horvata i Mirjane Šteiner. U komediju, ka će i ovu sezonu zlamenovati sadržajnu zabavu prvenstveno za gradišćansku publiku, uključeno je deset glumcev. A da židanske gledatelje nigdar ne napušća čut za humorom, dokazale su te gumbice ke su za premijerom ležale u škatulji med dobrovoljnim dani.

-Tiho -

Mirjana Šteiner, Joško Ravadić i Marija Kolnhofer u skeču Gumbice u mošnjici

U reflektoru židanski teatar

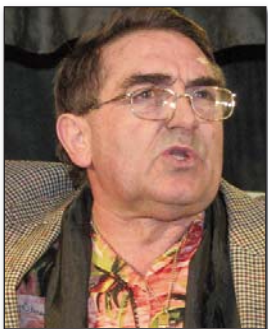
„Najvekša nagrada je režiserki aplauz i smijanje ljudi“

Jadranka Tot: – Nije bilo teško režirati ovoljetni igrokaz jer naši glumci jur točno znaju kako moraju igrati na pozornici, to im bolje ide nek meni. Istina je da jako teško je najti

ljude ki bi igrali, a ove skeče izabrali smo i zato jer ovde nismo pravali puno glumcev. Ove kusiće smo našli u knjižnici kod našega farnika Štefana Dumovića. Uglavnom su u našoj grupi mladi glumci, atmosfera je bila fenomenalna na svakoj probi, čuda smo se smijali. U sastavljanju kulisov pomagači su nam bili Jakob Kumanović ki je u penziji pak Petar Horvat, peljač kulturnoga doma, to je u cjelini njeva zasluga. Pokidob je ov bio prvi nastup, morem biti zadovoljna uz primjedbu da je najteže doma igrati. Najvekša nagrada je režiserki aplauz i smijanje ljudi. Zasad smo dostali pozive u Dolnju Pulju, Prisiku i Petrovo Selo.

„Trsimo se da nam se ne zgubi jezik...“

Jakob Kumanović: – Sve visi od igrokaza, najprvo moramo ga preštati od česa je rič, tako se i kulise pofarbadu, a tako se i tekst uči. Hvala Bogu, meni to još svenek lako ide. Kraće uloge mi se bolje

vidu, laglje govorim i ne spoti se na toliko človik. Ovput smo imali dost čuda najednoč, ali išlo je zano, mislim da se je vidilo ljudem. Židance još interesira ča im damo najpr, božali su ter mislim da našu publiku ovo još gane. Sigurno ste vidili kolikimi su bili. Sutra ćemo još bolje igrati, danas smo još bili puni straha, odsad će biti mirnije. Veseli nas da je čuda mladih i u igrokazu, pak se uču naš gradišćansko-hrvatski jezik aš, nažalost, jako nam čemerno stoji situacija i vrijeđa čedu nas pogaziti ter i naš hrvatski jezik. Na tom se trsimo da nam se ne zgubi jezik da ostane još i va školi i čuvarnici, ali izgledi su nam u jezičnom pogledu tragični. Ovo mi sve ljetu boli, aš je takovih nekadašnjih hrvatskih sel kade se danas nek po ugersku pominadu. Bujim se od takove sudbine.

„Meni bi veljek srce puknulo ako ne bi mogao igrati na pozornici“

Joško Ravadić: – Teško je bilo ovo ljetu da su bile dvi igre aš človik kad igra u jednom kusiću, onda je u tom spolom, a sad morate prestati i prilagoditi se i jednoj i drugoj igri. Meni

bolje paše uloga narodnjaka u drugom kusiću iako seoski ljudi velu da bi ja bio morao biti duhovnik. Prem toga da je teško skupadošao ov igrokaz, ja mislim nismo bili tako čemerni. Prva igra je svenek najteža, kad jur po deseti put igrate, onda jur sve ide. Sad smo morali još i preveć paziti na tekst i gibanje. Meni bi veljek srce puknulo ako ne bi mogao igrati na pozornici. Zahvalimo vas trud Jadranki Tot, ka nam je u svemu pomagala.

„Kad mi dojde gorika pratež od igrokaza, onda sam kaput“

Marija Kolnhofer: – Svaka uloga mi je bila teška iako sam jur u minuli ljeti formirala na pozornici i ženu s velikimi zubi, a i ljubomornu peršonu. Jednoč mi je tekst iz prvoga kusića letio u glavi, drugič su

mi te riči došle napamet ke nisam pravala. Ovi karakteri od žen u stvarnom žitku ne stoju meni blizu, ovo je nek igra. Pred nastupom svenek moram premišljavati kako ću svoju ulogu odigrati, kako se neka gibljem, a prez treme nijednoč mi ne more pojti predstava. Dokle se ne ubličem pratež, dotad sam mirna, ali kad mi dojde gorika pratež od igrokaza, onda sam kaput. Ja jako rado igram, ako ne bi mogla igrati, ne znam ča bi djelala. Moram svako ljetu igrati. Naše društvo je jako dobro, svi smo mi zdjalavi, svi znamo ča kanimo, svadimo se, onda se dobrovoljimo. To je svenek kod nas ovako, ali znamo da moramo skupadržati ter naša banda je jako dobra. Čuda gdo mi u selu čestita, to ime ča imam va igrokazi, još i za ljetodan mi kriču. Ovo je srića da morem igrati!

-Tiho-

Mise na hrvatskom jeziku u Pomurju

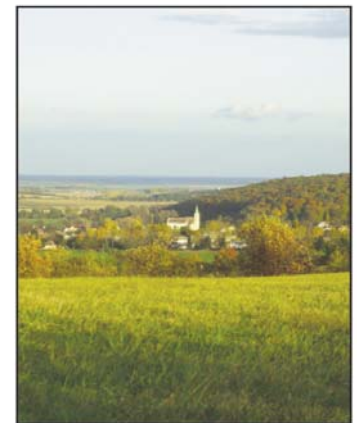
Petriba, 7. ožujka u 12.15 sati
Fičehaz, 14. ožujka u 9.30 sati
Kerestur, 14. ožujka u 11.00 sati.
Mise celebrira *Blaž Horvat*, rektor varaždinske katedrale.

BAČKA – Iduća sjednica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije bit će u srijedu, 10. ožujka, u županijskome Narodnosnom domu u Baji s početkom u 14.30 sati. Prema dnevnom redu devetočlano Vijeće raspravljat će o izvršenju proračuna Županijske hrvatske samouprave za 2009. godinu, te raznome.

Zidni kalendar židanskih samoupravov

Pred dvimi ljeti su Židanci na zidnom kalendaru mogli sprohadjati misece sa slikami seoskih društav, dokle je pred Božićem svaka hiža besplatno dobila dar Seoske i Hrvatske manjinske samouprave, zidni kalendar s fotografijami Petra Horvata i Lajoša Brigovića. Ako je pak rič za židanskoga umjetnika i amaterskoga slikara Petra Horvata, moramo znati da su njeve slike pravi vizualni doživljaj. Po vrimenski karakteristika su miseci praćeni znamenitimi institucijami, sa slikami bogate pokrajine i predstavlja se pravi protulični, ljetni, jesenski i zimski obraz sridnjega Gradišća. Seoski muzej Škoruš, mjesna crikva, vjerski spomeniki, škadnji, cimitor, školska zgrada, okolica i kapelica Peruške Marije u židanskoj lozi, panorama Hrvatskoga Židana – sve su to motivi na što moru biti gizdavi sami Židanci i svi oni koji imaju poznanike i prijatelje u dotičnom naselju.

Hrvatski Židan Horvátszsidány

2010

Trodnevni skijaški tabor petroviskih školarov

Skupna fotografija petroviskih diozimateljev

„Prez gibanja nije žitka” je citirao od Róberta Frenkla Ottó Kósa, dugoljetni učitelj tjelovježbe u petrovskoj Dvojezičnoj školi, kad je počeo svoj izvješćaj o trodnevnom skijaškom taboru petroviskih školarov, koji nije bio prvi u školskoj povijesti. Ov dogodjaj od 18. do 20. februara u športskom žitku male škole, a i nje učenikov i zato je bio važan jer, sigurna sam, u Ugarskoj nij čuda takovih institucijov ke si takov „luksuz” moru dopustiti. Naravno, i u ovom slučaju je bila potrebna materijalna potpora različitih seoskih organizacijov ter i samih roditeljev. Skijanje nije samo naticanje s brzinom, juriš na brige, nek i cjelodnevno veselje, neposredno kontaktiranje sa suncem, luftom i snigom. Gdo bi si mogao zaželjiti nešto lipše i zdravije za svoju dicu?

Prve dane su se trudila dica pobrati osnovno znanje o skijanju, u subotu pak su se i roditelji priključili cjelodnevnom boravku u austrijskom mjestu Sv. Corona. Po riči učitelja, toga vikenda se je kih sto Petrovišćanov odlučilo podati se ovom zimskom športu. Sva srića da austrijski skijaški cilji nam nisu daleko, a pri odlični vanjski prilika mogli su uživati mladi i stariji jednako u ovom snižnom veselju. Angažiranomu učitelju pomagali su u organizaciji mjesni dušobrižnik Tamás Várhelyi ki je takaj veliki ljubitelj ovoga športa ter Nikoleta Timar, učiteljica geografije, tako je posebno pokrenut skijaški tečaj za 33 početnike. Oni pak ki su već u minuli ljeti upoznali čari skijanja, nisu se isprobavali samo na težem terenu, nek su peldodavno pomagali vježbanje mališanov. Iako je bilo padanja, a i bezbroj novih iskustav uz okrete i skijaške skoke, najavljeniki su prvi dan otpodne jedva čekali da se spustu na

velikoj stazi. Prvo presenećenje je nastalo pri dizalu, ali sve je sa srićom riješeno. Neki su sabrali hrabrenost, bili su ki su se vratili na polaznu točku i odrinuli vožnju kad su vidili što ih čeka, ali su se odlučili pišačiti, a ki su u preciznoj vožnji dolizašli u pratnji odrasćenih skijašev, mogli su biti sami na sebe gizardvi. To je bila prava proba od snage, volje a i hrabrosti!

Drugi dan je Petrovišćane ponovo peljao put na skijanje na kratki staza, jer je pravoda ostalo još puno toga za daljnu vježbu. „Stisneš livo, okreneš se napravo...” cijelo dopodne su to „recitali” školari, ki su jur vjerovali da veći brig je jedino tako moguće pobijediti ako su žilavi u vježbanju. Karkoga smo pitali, svi su nam odgovorili da je bilo

Koncentracija pred treningom

vidno toliko se navlačiti ponavljanjem, jer svi su se sudioniki drugi dan otpodne u zmajskoj formaciji prez problemov spustili doli s briga.

U subotu su doživljaji još dotirani kad su mali športaši jur vlašće roditelje očarali znanjem. Učitelj tjelovježbanja tako čuti da mora biti cijeloj skijaškoj zajednici zahvalan za ove prekrasne dane i posebno je naglasio da je dužan zahvaliti svu pomoć i podpiranje, pred svim gosponu Tamásu Várhelyiu, Roditeljskoj zajednici, Zakladi za Petrovo Selo, športskom klubu Petrovoga Sela, Laciju Geošiću i mladim pedagogom Blanki Takács-Palković, Petru Škrapiću i Nikoleti Timar. U ime roditeljev, kako je rečeno, i zbog toga jer sa strane školskoga peljačtva nije upućena rič zahvale, pak neka stoji ovde zahvala „Ottó bačiju” i njegovoj cijeloj obitelji ki su svi skupa darovali našim školaram takove neobične dane koji će vjerojatno ostati u kolektivnom pamćenju petroviske mladine.

-Tiho-

Foto: Ottó Kósa

Vježbanje na maloj stazi

Naučite govoriti na'vi jezik

Nije šala – na'vi jezik, nazvan po narodu koji obitava na planetu Pandora u filmu „Avatar“, možete naučiti. Redatelj James Cameron još 2005. godine angažirao je profesora Paula Frommera da mu za filmski projekt osmisli potpuno nov jezik. Rječničko blago naroda Na'vi trenutačno se sastoji od oko tisuću riječi, a taj je broj u stalnom rastu. Također, postupno se razvija i gramatika, tako da će se uskoro u prodaji naći i prvi vodič za učenje.

Dotad možete posjetiti web-stranicu www.learnnavi.org i savladati osnove jezika. Imajte na umu da prema UNESCO-vim podacima svakih petnaest dana u svijetu odumire jedan jezik, a do kraja stoljeća nestat će njih 6700. Stoga jedan novi neće vam biti naodmet. Kiyevame!

Izradila: Dijana Kovači
iz Ficehaza

Male poklade

U okviru Pohoda bušara 2010 u Mohaču, na male poklade, u četvrtak, 11. veljače ove godine, dječja plesna skupina Šokačke čitaonice pod vodstvom Beate Janković, nakon svečanog mimohoda gradskim ulicama, sa šokačkim plesovima nastupila je na velikoj otvorenoj pozornici na središnjem gradskom trgu. Djecu je pratila mohačka bušarska skupina «Vidak».

Tekst i slika: Zoltán Szellár

U petak, 12. veljače ove godine, u organizaciji Šokačke čitaonice u Mohaču, priređen je tradicionalni Maskenbal za djecu. Tom su se prigodom u klupskim prostorijama Šokačke čitaonice okupili: dječja plesna skupina koju vodi Beata Janković, polaznici kružoka hrvatskoga jezika, odnosno djeca hrvatske grupe iz mohačkog vrtića u Eötvösevoj ulici. Na balu je nastupila i kazališna skupina mohačkog Općeprosvjetnoga središta „Széchenyi“ s malim zgodnim igrokazom. Okupljene je zabavljao Tamburaški sastav „Šokadija“.

Tekst i slika: Zoltán Szellár

Vicevi

Ušla dva miša u videoteku i počela jesti filmsku traku. Pita prvi miš drugog: 'Jel' dobar film?'

'Dobar, dobar... Samo je knjiga bolja.'

☺ ☺ ☺

Sin pita majku: 'Mama, što se radi s automobilom koji se više ne može voziti?'

'E, sine moj, onda ga netko proda tvom tati!'

☺ ☺ ☺

Pita učiteljica Ivicu: 'Što znaš o starim Rimljanima?'

'Znam da su svi pomrli...'

☺ ☺ ☺

Kaže četkica za zube: 'Imam najgori posao na svijetu.'
WC papir će nato: 'To ti misliš!'

☺ ☺ ☺

Sudac odbrojava boksaču, a iz publike se prodere jedna baba:
'Taj sigurno neće ustati, znam ga iz autobusa!'

☺ ☺ ☺

Pita učiteljica: 'Ako bih u jednoj ruci imala pet jabuka, a u drugoj šest, što bih onda imala?'

Perica odgovori: 'Ogromne ruke!'

Vančaško prelo

Bunjevačka zabava potrajala do jutra

U organizaciji mjesnog Općeprosvjetnog središta, u subotu, 20. veljače, priređeno je i Vančaško prelo

Na prelu koje je, već po običaju, upriličeno u školskoj sportskoj dvorani, okupilo se četiristotinjak gostiju iz Baje i okolnih naselja, a svojom nazočnošću i ove su godine bunjevačku zabavu uveličali brojni uzvanici, uglednici javnog života grada Baje i bačvanskih Hrvata, među njima gradonačelnik Zoltán Révfy, parlamentarni zastupnik okruga Róbert Zsigó, dogradonačelnik Lajos Búcsú, vančaški zastupnik u Gradskome vijeću István Gorondy, bivši gradonačelnik Péter Széll te nekolicina gradskih vijećnika, predsjednik Županijske hrvatske samouprave Joso Šibalin, predsjednica Bačvanskog ogranka Saveza Hrvata Angela Šokac Marko-

vić, nekoliko predstavnika mjesnih hrvatskih samouprava i drugi.

Nakon izvođenja pjesme „Kolo igra, tamburica svira” u izvođenju školskoga pjevačkog zbora u pratnji Orkestra „Čabar”, okupljene je uime organizatora pozdravio Joso Ostrogonac, ravnatelj tamošnje škole, koji, zahvalivši okupljenima i gostima na odazivu, a sponzorima na potpori, svima je zaželio dobru zabavu.

Najprije su se s bunjevačkim pjesmama, dječjim igrama i spletom bunjevačkih plesova predstavili učenici koji pohađaju predmetnu nastavu hrvatskoga jezika, pod vodstvom učiteljice Jutke Poljak Csicsor.

Ravnatelj škole tom je prigodom poklon-pićem i tortom čestitao Šandoru Trskiću, bunjevačkom Hrvatu s Dolnjaka bez kojega ne prođe nijedna bunjevačka priredba u Baji, i to u povodu njegovog 70. rođendana.

Okupljeni su mogli uživati u prigodnome kulturnom programu, a posebni gosti ovogodišnjeg prela bili su članovi KUD-a „Mohač” iz Mohača pod vodstvom Stipana Filakovića, koji su na iznenađenje okupljenih svoj program otvorili pokladnom koreografijom, mohačkim bušama i šokačkim plesovima. Zatim su prikazali još tri koreografije: Santovačke šokačke plesove, Veseli i tužni Semartin, i na kraju Bunjevačke plesove, dočaravši pravi ugođaj za nastavak prela.

U nastavku večeri za dobro raspoloženje pobrinuli su se gostujući Orkestar «Gravia» iz Bačkog Brega i Orkestar «Čabar» iz Baje. Na prelu s naramkom, kako je to već običaj, našla se i dobra domaća rakija, kapljica dobrog vina, a bilo je i finih domaćih peciva i kolača. Plesalo se i zabavljalo, a zabava je potrajala do jutra.

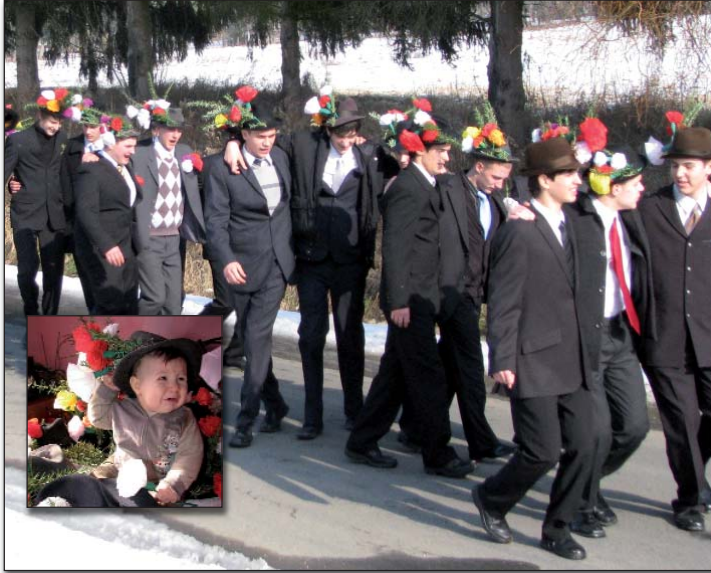
Tekst i slika: S. B.

Četarski zadnji fašenski utorak

Rozmarin i ruža, vino i jačka – neophodni pribori običaja

Kako se u fašenjku jur najpr pripravljuju mohački bušari na ceremoniju, tako i Gornji Četar tri dane dugo egzistira u neobičnom slavlju. Pripremaju se pribori za običaj: rozmarin, ruže od papira, vino i šunka, a iz dobre volje ovde nigdar nij falinge. Kad se človik iz busa odsede pri četarskoj Glavici, zadnjega mesopusnoga utorka, nek onako naglo ga lupi glas harmonike i jačke. Iznad oblakova sunce zlati put do veseljakova. Lako je pogoditi kade je trenutačna štacija dičakov, Feiglov stan skoro i napunu izvlčeni junaki. Sudeći po broju muškoga društva, triba nam bojsek konstatirati, jaka je ova mladina od 15 do 23 ljet starosti, kim se šika u ovu dobnanu ter očuvati ov najatraktivniji običaj u cijelom Gradišću, koji se gaji i u Nardi, a najnovije i u Hrvatski Šica.

Osmi put pri Feiglovi branje rozmarina

Domaćica Jacinta Šaller-Feigl zbudjena je da se mora pominati po hrvatski, teško to ide ovde i sridnoj generaciji, ne samo mladim. Kad se pukne jedan unicum u kuhnji, i jezik se oslobodi. – *Osmi put su pri nas dičaki, kot negda pri meni, a ako Bog da, za par ljet i mojim nukicam će dojt dičaki rozmarin brati. Vino smo pripravili, stol smo nariktali, u nedilju smo začeli peći, došla mi je i mati pomoći* – veli mlada žena, a ne more od dvi minute duglje ostati na jednom mjestu, s mužem skupa skače okol dičakov. Podvarati je tribi, iz gostoljubivosti se polaže ispit gospodarice. U svakoj prostoriji stana nešto se zgoda. U maloj sobi kćerka Jacinte, 22-ljetna Dora kaže da pri njoj je ovo gostovanje i branje rozmarina zadnje ljet. S pajtašicami rutinirano meće rozmarine i ruže iz papira na škrljače, a kad je pitam, je li još i danas u modi kot negda da najlipša kistica sliši dragomu, skupa se smiju. No pravoda ispadam iz dijaloga smišna i konzervativna.

Ako ne piješ, nisi pravi dičak

Na hodniku u drugoj sobi svagdir dičaki, med njimi najglasniji Emil Rudak tvrdi da se k njemu Dora vidi, ali su rodjaki. On je jedini ki ima hrabrosti pokušati mi nešto reći po hrvatski. Tako doznajem da je ovo jur peti stan kade se gosti, a ima još dar deset hiž kade ih čekaju. – *Ja mislim da do kraja neće moći biti trizni, šperam da je to nemo-*

guće. Svagdir se šika piti ali vino ali pivo, a čuda je to. Ako pak ne piješ, onda velu da nisi pravi dičak. Dobro je bilo čera i u Gorici kade smo kušali u kliti vino, a zatim u balu. Ujtro u dvi ura smo našli put domom iz gostione Pezi, i danas ćemo onde mulatovati do polnoći. Kad mu spomenem svoje razočaranja da med dičaki nijedan ne zna pošteno po hrvatski, s tim me batri da još jačiti znaju po hrvatski. Pred odlaskom oko obilnoga stola zajači se melodija *Nikomur se ništ nij stalo, Daj mi, daj, Gizdav sam da sam Hrvat*, a i ovo zadnje s obrnutim redom strofe. Većina dičakov dobro imitira jačenje, ali se vidi i čuje da sviračem Arpiju Kekešiju i Atili Šimonu iz Hrvatskih Šic nije samo mužika u krvi, nek i točno znaju tekst jačkov.

„Hrvati bi morali skupadržati ne jedan drugoga gristi!”

Deset ljet dugo skoču simo dičake sprohadjati u noti iz susjedstva Arpi na bubnju, a Atila na harmoniki. – *Pravi nastup preteću probe u jačenju*, veli mi Atila i dalje objašnjava: – *Mladina u Gornjem Četaru jur od starine ne more prikzeti hrvatski jezik, ali je zgrabi ova tradicija i vidi se koliko su oduševljeni kad skupadojdemo jačiti. Važno je da oni kaniju zadržati ov lipi običaj. Deset ljet dohadjam simo s veseljem svirati, jako se dobro čutim med njimi, dobra je ova banda i vidi se da skupadržu kot u jednoj vekšoj familiji. Sad su iznova začeli rozmarin brati i u Hrvatski Šica, ali ja se ne kanim mišati u svadju Narde i*

Gornjega Četara, kade se je prlje začelo branje rozmarina, kad mislim ni nas čuda. Hrvati bi morali skupadržati, ne jedan drugoga gristi! I ovo je jedna dobra pelda da svi se veselu, piju, jaču, dobro se čutu – podili s nami mišljenje Šičanin ki nimalo se ne utrudja u vličenju svojega instrumenta. Po riči Atile Šimona, iako tri dane dugo rajlaju, truda si moru zabiti. On je veseo da more ovdekar biti, a u svoj kalendar jur zutra će napisati da kljetu opet ima u ovo vrime četarsku dužnost.

Kljetu će ponovo dojuriti po rozmarinu dušeći fašenjaka

Pol ure je pristojno ostati u svakom stanu, onda se zatanca valcer na dvoru, a na putu nakinčene škrljače se nacrtaju na beton. Ruke i tijela se spajaju u krugu, to je oproštajna scena pri hiži, u zahvalu domaćinom da su je i ljetos srdačno primili. Kad se poredu mladici, jačka ide dalje i nosi povorku do sljedeće štacije, kad je jur čekaju, u ovom slučaju u restoranu Pezi. Na poziv mjesnih odgojiteljic brojne pedagoginje su dospile iz raznih čuvarnic na današnji dan u Gornji Četar. Kad se svi zatancaju, i placa je premala med stoli, dokle Vera Pezenhoffer friško toči črljeno da nijedno grlo ne ostaje suho, a nijedna kupica prazna. Očividno je svim žao da ovoj proslavi vina, šunke, hrena, jačke i veselja polako dojde kraj s Čistom srijedom, ali danas se još nigdor ne turobi za to. S batrenjem se živi, kljetu će ponovo dojuriti po rozmarinu dušeći fašenjaka.

-Timea Horvat-

XXI. ZOI Vancouver

Drugo srebro, treća hrvatska medalja

Najbolji hrvatski skijaš Ivica Kostelić osvojio je drugo srebro na Zimskim olimpijskim igrama u Vancouveru, a ukupno treće. Poslije srebra u superkombinaciji, u subotu, 27. veljače, do drugoga mjesta i srebrne medalje došao je i u slalomu. Kostelić je nakon četvrtoga mjesta u prvoj vožnji i trećega vremena u drugoj vožnji osvojio srebrno odličje, zaostavši samo 16 stotinki za pobjednikom Talijanom Gulianom Razzolliem. Broncu je osvojio Šveđanin Andre Myhrer, koji je imao najbrže vrijeme u drugoj vožnji, ali i zaostataka od 44 stotinke za pobjednikom. Podsjetimo kako je biatlonac Jakov Fak prije osvojio brončanu medalju u sprintu na deset kilometra, pa je time Hrvatska osvojila tri medalje na ZOI u Vancouveru, dva srebra i jednu bronzicu. Ukupno deset medalja hrvatskih športaša na Zimskim olimpijskim igrama, od čega je devet osvojeno u alpskom, a jedna u nordijskom skijanju.

Najuspješnija reprezentacija na XXI. zimskim olimpijskim igrama u Vancouveru bila je Kanada s 14 zlata, sedam srebrnih i pet brončanih medalja, ukupno 28. Druga je Njemačka s deset zlata, 13 srebrnih i sedam brončanih, ukupno 30. Treća je reprezentacija SAD-a s devet zlata, 15 srebrnih i 13 brončanih medalja, s ukupno najviše medalja, 37.

VANCOUVER, PETROVO SELO –

Nastup Hrvatske bob reprezentacije na Zimskoj olimpijadi za Petrovišćane je bio od velike važnosti zavolj hitača kladiva Andraša Haklića, rodnom iz Petrovog Sela. Bobisti su svoje natičanje završili na 20., posljednjem mjestu iako su se prije toga prlje na treningu, hrabro su se spustili „po stazi smrti” u Vancouveru prošloga vikenda, u sastavu Ivan Šola, Slaven Krajačić, Mate Mezulić i Andraš Haklić. Od nastupa su odustali bob reprezentacije Rusije, Austrije i Slovačke, a najbolji su postali Amerikanci. Hrvatski mediji su naglasili da petrovski Andraš Haklić je ušao u povijest kot drugi olimpijac ki je nastupao na ljetnoj i zimskoj olimpijadi.

Na kačmarskom prelu

Bogat kulturni program, dobro raspoloženje

Prela su najveće godišnje priredbe kulturno-zabavnog karaktera, koja okupljaju mnoštvo bunjevačkih Hrvata diljem Bačke u svim našim naseljima.

No samo u Kačmaru ima tri prela, i to u tri različite organizacije, pa čak i dva u jednom danu, što može biti bogatstvo, ali jednako tako i nedostatak. Bilo kako bilo, treća sreća, najposjećenije i najorganiziranije, a u to smo se uvjerali u subotu, 13. veljače, bilo je ono koje je, slično drugim bunjevačkim naseljima, održano u organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave. Članovi Hrvatske samouprave, na čelu s predsjednikom Grgom Išpanovićem, učinili su sve kako bi udovoljili mjesnoj zajednici bunjevačkih Hrvata. Dvorana je ispunjena do posljednjega mjesta, s približno 250 gostiju.

Svojom nazočnošću bunjevačku zabavu uveličali su predsjednica Bačvanskog ogranka SHM-a Angela Šokac Marković, predstavница Hrvatske manjinske samouprave budimpeštanskog X. okruga, Majdana (Kőbánya) Eva Išpanović i predstavnici njihova prijateljskog KUD-a Ivan Goran Kovačić iz Velike kod Požege, te zastupnici mjesne samouprave i hrvatskih samouprava iz okolnih naselja. Ovogodišnje prelo, koje je upriličeno u mjesnom lokalnu «Cuki Presszó», uljepšano je vrlo sadržajnim prigodnim kulturnim programom u kojem su nastupali domaći i gostujući izvođači.

«Vrtićaši» su se predstavili dječjim igrama i plesovima

Polaznici mjesnog vrtića, koje je uvijek-bala odgojiteljica Andrea Vas Zelić, prikazali su splet bunjevačkih dječjih igara i plesova, a učenici mjesne škole, koje je uvijek-bala učiteljica Anica Matoš, splet bunjevačkih plesova. Ispraćeni su gromoglasnim pljeskom i poklicima okupljenih mještana i gostiju. Svojim plesničkim umijećem i pjevanjem oduševili su posebni gosti ovogodišnjega prela, članovi KUD-a Ladislava Matuška iz Kukinja koji, kao i uvijek, dali su sve od sebe kako bi razveselili okupljene.

Nakon ovakvog uvoda, sve je bilo spremno za nastavak zabave, a goste je zabavljao orkestar Veseli Udvarci. Kolo se vilo do jutra, a za vrijeme stanke pjevalo se uz kukinjski orkestar, koji je predvodio Ivo Grišnik na harmonici. Plesalo se, pjevalo i zabavljalo do jutra, jer nova zabava uslijedit će tek nakon korizme, poslije Uskrsa.

Tekst i slika: S. B.

Učenici hrvatskoga kružoka prikazali su splet bunjevačkih plesova